

Talaj- és trágyavizsgálati módszerek

Szerkesztették: Dr. Ballenegger Róbert és dr. di Gléria János. Mezőgazdasági Kiadó, 1962. Budapest, 412 oldal, 82 ábra.

Egy tudományágak fejlődését, elterjedését jól jelzi vizsgálati módszereinek fejlődése, egységesítése, továbbá — a tudomány gyakorlati alkalmazását — a vizsgálati módszereit ismertető könyv megjelenése és példányszáma.

A talajtan fiatal tudomány. Hazánkban a földtanból sarjadt ki és a múlt század végén vált önállóvá. Önállósulása után több mint fél évszázad kellett, míg annyira elterjedt, hogy jelentkezett az igény egy vizsgálati módszerkönyv iránt. 1944-ben adták ki dr. Ballenegger Róbert és dr. Mados László szerkesztésében a „Talajvizsgálati módszerkönyv”-et. Ezt a kiadványt 9 év múlva követte egy korszerűbb „Talajvizsgálati módszerkönyv”, ismét Ballenegger Róbert szerkesztésében. Az utóbbi évek rohamos fejlődése során ez a könyv is elfogyott, és pótlására a legújabb kívánalmakat is kielégítő „Talaj- és trágyavizsgálati módszerek” című munkát adta ki a Mezőgazdasági Kiadó; a kézikönyv írói a hazai legjobb talajtanos szakemberek.

A könyv 5 részre tagolódik. A legterjedelmesebb az I. fejezet „Helyszíni és fizikai talajvizsgálatok”. Ez a gyakorlati erdészek számára a legfontosabb. A helyszíni felvételezésen és talajvizsgálatokon kívül a talajtérképezésnek és a talaj vizsgáldálkodásának vizsgálati módszerei is itt kapnak helyet. A II., „A talajok kémiai vizsgálata” című fejezet főleg laboratóriumi felszereléssel megoldható eljárásokat tartalmaz. Ezért elsősorban az erdészeti laboratóriumok alkalmazhatják számos módszerét. A III., a „Szervetlen és szerves trágyák vizsgálata” című fejezet. Az erdészeti gyakorlatban ma még ritkán foglalkoznak ezzel a témával, de a jövőben jelentősége egyre növekedni fog. A IV., „Trágyázás hatásának megállapítása a szabadföldi és tenyészedeny kísérletekkel” című fejezet a kísérletezéssel, kutatással foglalkozóknak ad korszerű tájékoztatást a tervezés és az értékelés vonalán egyaránt. Az V. fejezet, „Izotópos vizsgálati eljárások a talajban és az agrokémiában” módszerei olyan felszerelést kívánnak, amivel az erdészet csupán két helyen rendelkezik.

Ki kell emelni, hogy ez az új módszerkönyv a vizsgálati módszerek alkalmazásával nyert eredmények értékeléséhez is segítséget ad, sajnos csak mezőgazdasági vonatkozásban,

Dr. Járó Zoltán

A tudományos kapcsolatok megszilárdítása

J. BUDZKO.

a Lenin Mezőgazdasági Tud. Akadémia Tagja, a mező- és erdőgazdasági tudományos kutatásokat koordináló állandó munkacsoport elnöke

A szocialista tábor országaiban nagy figyelmet fordítanak a mező- és erdőgazdasági tudományos kutatómunka fejlesztésére. A kutatómunka hatékonyságának fokozásában jelentős szerepet játszik a szocialista országok kutató erőinek az egyesítése és az együttműködés elmélyítése a mező- és erdőgazdasági problémák kidolgozása terén. Ezért hívta életre a KGST Mezőgazdasági Állandó Bizottsága a mező- és erdőgazdasági tudományos kutatásokat koordináló állandó munkacsoportot. A munkacsoport első ülését Moszkvában, 1963. májusában tartotta.

Az állandó munkacsoport létrehozásáig ezt a munkát a szocialista országok mező- és erdőgazdasági tudományos kutatásait koordináló konferenciák végezték el, amelyek közül az elsőt 1954-ben szervezték. A tudományos kutatások koordinálásának további elmélyítése szükségessé tette egy speciális munkaszerv létrehozását a KGST Mezőgazdasági Állandó Bizottsága mellett: az állandó munkacsoport megalakítását.

A szocialista országok tudományos kutatását koordináló konferenciák tevékenységük idején jelentős munkát végeztek. Minden évben jóváhagyták a közös kutatások tervét, felülvizsgálták annak teljesítését, egész sor közös kutatás eredményét adták át felhasználásra a szocialista országok mezőgazdasági termelése részére.

A mező- és erdőgazdasági tudományos kutatás terén elért közös tevékenység eredményei azonban arról tanuskodnak, hogy az ebben rejlő hatalmas lehetőségeket még nem használjuk ki kellően. A közös megoldásra kijelölt problémák többsége eddig még nem hozott kellő eredményt. Ez a körülmény pedig szükségessé teszi, hogy a koordinációs munkát a Kölesönös Gazdasági Segítség Tanácsa keretei között kiszélesítsük és elmélyítsük.

Az állandó munkacsoport az első ülésén megvitatta és döntés végett a Mezőgazdasági Állandó Bizottság elé terjesztette azt a közös kutatási tervet, amely a legfontosabb mező- és erdőgazdasági problémák 1963—1964. évi közös kutatási feladataira terjed ki. A terv 35 problémát foglal magában, ebből 12 probléma növénytermesztési, 5 erdészeti, 5 állattenyésztési, 8 gépesítési és villamosítási és 5 agrárgazdaságtani.

Az 5 erdészeti téma a következő: I. Az erdők termőképességének növelésére irányuló módszerek kutatása. II. A folyónövedék, az élőfakészlet és a faállományok minősége meghatározási módszereinek a kutatása. III. A nyár és egyéb gyorsan növő fafajok nemesítése, termesztése, valamint felhasználása tudományos alapjainak kidolgozása. IV. Az erdészeti ökönomia alapjainak a kidolgozása. V. A faállományok megvédése a károsítóktól és a betegségektől.

A munkacsoport kidolgozta és jóváhagyásra az Állandó Bizottság elé terjesztette a tudományos- módszertani értekezletek 1963. évi tervét. Az eddigi tapasztalatok szerint a tudományos-műszaki értekezletek rendkívül hasznosak. Ez az együttműködési forma a közös kutatótevékenység megszilárdításának az egyik leghatékonyabb formája. Ezért a munkacsoport azt tartotta célszerűnek, hogy gyakrabban hívjanak össze ilyen értekezleteket, vonjanak be azok munkájába minél több tudományos kutatót.

A nemzetközi együttműködésnek a tudományos kutatómunka területén történő továbbfejlesztése végett megvitatta a munkacsoport a nemzetközi tudományos kutatási központok és intézetek létesítésének a kérdését. A Mezőgazdasági Állandó Bizottság elé — többek között — javaslat készült nemzetközi mező- és erdőgazdasági tájékoztatói és dokumentációs központ alapítására — a meglévő prágai csehszlovák nemzeti intézet, mint bázis alapján. Kifejezésre jutott az a kívánság, hogy ez a központ 1964-ben kezdje el munkáját.

Az ülés részvevői nagy figyelmet fordítottak a KGST tagállamok kutatóinak kölcsönös tanulmányútjaira a legidősebb problémák közös megoldása végett. A munkacsoport célszerűnek tartja ilyen cserék lebonyolítását az egyes országok közötti évi kétoldali egyezmények alapján. Igen kívánatos az egyenlő időtartamú devizamentes csere lebonyolítása, amely megkönnyítheti ennek a fontos ügynek az elintézését. Megvitatták a befejezett kutatási és más munkákról készült bulletinek és kiadványok kölcsönös cseréje megszervezésének a kérdését is.

Az állandó munkacsoport első ülésén valamennyi KGST tagállam képviselői részt vettek.

(Nemzetközi Mezőg. Szemle, 1963. 5. 25—27. Ref. Dr. Keresztesi Béla)

Dr. Járó Zoltán: Talajtípusok

(Országos Erdészeti Főigazgatóság kiadása, Budapest, 1963.)

A termőhelyismerettan egyik legfontosabb tényezőjének, a talajnak megismertetését szolgálja ez a most megjelent könyv. Ha a táji tipológiai alapokon nyugvó technológiai utasítássorozat előző kötetét, az erdőtípusképző növényeket ismertető könyvet hézagpótlónak mondhattuk, jelen kötet talán még sokkal inkább az. Erdész szakközségünk körében a talajok gyakorlati ismerete elég újkeletű. Igaz, hogy az egyetemi oktatásban bőven tanultunk a talajokról, de a külső gyakorlat az itt tanultakat meglehetősen ritkán alkalmazta. Amíg a növények megismerését több, jól használható határozó könyv könnyítette meg, a talajok hasonló jellegű megismerését szolgáló mű nem forgott közkézen. Ha voltak is olyan munkák, amelyek a talajok megismerését tűzték ki célul, csupán a talajok szövegi leírását nyújtották s hiányoztak belőlük a felismerést legjobban szolgáló színes ábrák. Csupán a Stefanovits-féle „Magyarország talajai” című könyv jelentett e tekintetben előrelépést, a színes talajábrák azonban itt is csak mutatóba, koránt sem a teljesség igényével készültek. Régebbi talajtani szakmunkák rendszerezési része ma már elavultnak tekinthető, korszerű genetikai talajrendszerezéssel csupán pár év óta rendelkezünk. *Járó Zoltán* könyvének — fentiek alapján — éppen az a körülmény biztosít igen előkelő helyet az erdőtípológia és termőhelyismerettan tárgykörében megjelent művek között, hogy

magyar viszonylatban először kapcsolja össze korszerű, mai erdőgazdasági igényeknek megfelelően értelmezett genetikai talajrendszer ismertetését az egyes talajtípusok színes ábrázolásával.

A könyv elején a szerző meghatározza a termőhely fogalmát, összefüggéseit az erdőtípusokkal és megvilágítja a talajnak, mint termőhelyi tényezőnek a szerepét. Ismerteti a talajfejlődés folyamatát, majd rövid áttekintést nyújt a genetikai talajrendszeréről.

Ezt követik az egyes talajtípusok színes ábrákkal ellátott részletes leírásai. A Majer-féle erdőtípusjelző növényeket ismertető könyvnl jól bevált forma szerint itt is a lapok baloldalán a talajok leírását kapjuk, jobboldalon pedig a színes ábrák helyezkednek el. A leírás egy átlagosnak vehető mintaszelvény mélységi adataival jellemzett szelvényt vesz alapul, ehhez csatolja a típusra általában jellemző ismérveket, foglalkozik a szóban forgó talajtípus víz- és tápanyaggazdálkodásával, elterjedésével és végül erdőgazdasági értékelésével.

A színes ábrák — *Strauss Pál* festőművész munkája — a kiválasztott mintaszelvények igen jól sikerült képét adják. Nagyon ügyes az a megoldás, amely szerint az egyes talajtípusokon előforduló legjellemzőbb növényzetet (természetesen a talajokétól eltérő léptékben) is a talajjal együtt szemlélhetjük. A lap szélén elhelyezett méretarányt jelző beosztás is igen megkönnyíti a rétegek helyes felismerését. Az ábrák eredetijét volt alkalmam látni (az azokat készítő festőművész e tárgyban való gyakorlata, másrészt a szerző rendszeres szakmai irányítása révén igen jól sikerült alkotások!), s így a nyomda által kihozott színek és az eredetiek közötti összehasonlításra jó lehetőségem nyílt. Ennek alapján sajnos az a megállapodás szűrhető le, hogy a nyomtatásban alkalmazott színezés az előző könyv növényábráinak színvonalát nem éri el. Igaz, jelen esetben a nyomda nehezebb helyzetben volt. Amíg ugyanis a növények esetében egymástól élesen elütő, élénk színeket kellett ábrázolni, s ha a színárnyalat esetleg nem egészen felelt meg a valóságnak, a virágok, levelek formája, alakja, biztosította a helyes felismerést. A talajok esetében viszont igen gyakran ugyanazon szín különböző árnyalatait kellett ábrázolni és a növények esetében említett további tájékoztatási lehetőség is sokkal szűkebbre szabott.

Igy pl. a 21-es szelvény löszön alakult agyagbemosódásos barna erdőtalajának A₃ szintje az ábrán szürkésbarna, holott ez a valóságban fakósárga, vagy a 16-os számú szelvény vörösagyagos rendzinájának bauxitvörös színe helyett szepia barna szín jelentkezik. Az ilyen és ehhez hasonló színhibák azonban nem gyakoriak, s az esetek legnagyobb részében (pl. a homoktalajoknál) a valóságot teljesen fedő színezést látunk.

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a színezés említett hibái ellenére — ezt gyakorlati szakembereink a leíró rész alapján maguk is kiigazíthatják —, a talajok felismerését az ábrák jól szolgálják és segítségükkel szakembereink kellőképpen tájékozódhatnak.

A talajtípusok részletes tárgyalása után szerző még egy nagyon gyakorlatias részt csatol munkájához, ebben genetikai talajtípusok felismerését megkönnyítő útbaigazításokat ad.

A most megjelent könyv igen jól szolgálja a talajok megismerésének ügyét, és az említett kisebb — a nyomda rovására írható — színhibáktól eltekintve jó példa arra, hogyan kell a gyakorlat igényeinek megfelelően tömören és jól összefoglalni egy tudományág lényegét.

Szodfridt István

Lombosfák-tülelevelűek

Gerd Krüssmann: Handbuch der Laubgehölze. *Paul Parey* Berlin és Hamburg cég 1960—62. évi kiadása 1103 oldalon 1559 szövegekőzti ábrával és 384 tábla oldallal. Előfizetési ára volt — egész vászonkötésű I—II. kötetben — 2613,— Ft, míg forgalmi ára 10%-kal több.

G. Krüssmann a dortmundi botanikus kert vezetője a „*Die Laubgehölze*” című könyvének I. kiadását bővítette e II. kiadásban a lomblevelű fák kézikönyvére. Erre nagy szükség volt, mert nemcsak az I. kiadás, hanem a hasonló magyar (*Fekete Lajos—Mágócsy Dietz Sándor*) és a nálunk legismertebb idegen nyelvű dendrológiai szakkönyvek, mint a német *Dippel*, *Schenck*, *Schneider*, *Silva-Tarouca*, a francia *Hickel*, az angol *Rehder*, szerzőktől írt művek részint nem kaphatók, részint vesztettek korszerűségükből. Örömmel vesszük tehát kezünkbe ezt a minden eddiginél terjedelmesebb,

igaz egyben legdrágább, de mégis kapható, nemzetközi színvonalú szakkönyvet. A hivatkozott szerzők mindegyikénél található volt valami egyéni jellegű rendszerezés és ismertetés, ami kívánatosá tette, hogy a felmerült kérdésekre e szerzők műveiben keressünk feleletet. Ez a gyakorlat azonban azzal a veszéllyel járt, hogy több könyvben többféle fajfaj elnevezéssel, más szerzőre hivatkozással, egymástól eltérő következtetéssel stb. találkozhattunk. Ez a körülmény nem megerősítette, hanem ingadozóvá tette bizonyos fajfajról alkotott — gyűjtött — ismeretünket.

Krüssmann könyvében igyekezett összehangolni az esetleges rendszerezési-ismeretési különbségeket, és ahol erre — a kérdés jelentőségénél fogva — személyét egyedül nem találta illetékesnek, megkereste azt a szakmai tekintélyt élvező, nemzetközileg elismert szervezet, melynek nyilatkozatában megnyugodhatunk. Az ily módon szerkesztett könyv tehát alkalmas arra, hogy mindaddig kútforrásnak tekintessék, amíg adatait fejlődő ismereteink túlhaladtának nem találják. Tudomásunk szerint a Természetvédelmi Hivatal és számos arborétum dolgozói stb. egységes használatra elfogadták e könyvben rögzített nomenklatúráját.

Az előszóban szerző arról nyilatkozott, hogy nemcsak az idevágó nemzetközi irodalmat, hanem minden jelentősebb európai arborétumot helyszíni látogatáskor értékelt, ezért könyvét a Németországon kívüli, de még európai termőhelyi viszonyokra is alkalmasnak ajánlja, kivéve a Földközi-tenger pálmatermő partvidékeit. A könyv elején a szakkifejezések egységes értelmezése érdekében ismerteti a fák és cserjék: gyökér, törzs, levél, virág és termés részeinek elnevezéseit. A félreértések kizárása érdekében bemutatja e növényi részeket rajzban is. Utána következő fejezetben felsorolja ismertetésszerűen mindazokat a növénytani szerzőket, akik valamely fajta elnevezésére érdemet szereztek. Ezután következik az alkalmazott jelek, rövidítések magyarázata.

A munka fő része leíró. Ebben nagy gondot fordított a fajfajok különbözőségére jellemző tényezők, megjegyzések mindig azonos sorrendben következő felsorolására. Különös hangsúllyal emelte ki a kertészeti változatokat, de nem mulasztotta el a fajok földrajzi elterjedési határait is bemutatni a termőhelyi igényük és felhasználhatóságuk felsorolása mellett. Tájékoztatásul közli a szinonim neveket is, de egységes jelkulccsal ad rövid ismertetést a fény- és talajigényről, az égtájak szerinti elhelyezkedésükről, a fagy ellen szükséges védelemről stb. A szöveget bőséges illusztráció egészíti ki, amelynek nagy része szerző sajátja. E jól sikerült képek a habitusról, a rajzok a levelekről stb. igen nagymértékben megkönnyítik mind a természetben találhatóival való azonosítást, mind a fajták közti különbségek megállapítását. Az erdész részére a felsorolt számos „*kultivar*”-alak nagy része érdektelen. Mivel azonban napjainkban mind gyakrabban kerülnek szóba egyes termőhelyeken a hazai fajoknál nagyobb és értékeőbb fatömeget gyorsabban termelő exoták, előnyös, ha ezeket is ismerjük. A nomenklatúrát (terminológiát) a jelenleg érvényes nemzetközi szabályok szerint alkalmazza, ezért található az előző saját és más szerzők kiadásától eltérő elnevezések. A fajfajokat a könyv érdekes módon nem rokonságuk szerint rendszertanilag csoportosítva, hanem a—b—c sorrendben tárgyalja. Ennek előnye a keresett faj gyors megtalálásában rejlik. Az előbbiektől független szisztematikát könyve végén *H. G. A. Engler* szerint tárgyalja.

Könyve végén a már nem érvényes nevek felsorolásával veszi elejét a régi és új elnevezések különbözőségéből származható zavaroknak. Az egyes fajfajok termőhelyi igényeire jellemző Kína, Észak-Amerika és Szovjetunióbeli tartományok határait térképvázlat szemlélteti. A könyv hézagpótló és tanulmányozása a szakközönség számára nemcsak ajánlatos, hanem kívánatos is.

Gerd Krüssmann: Die Nadelgehölze. Kiadója: *Paul Parey* Berlin és Hamburg cég. Tartalmazza 343 oldalon 1483 törzs- és kultivar-fajta leírását és ennek kiegészítése-képpen 226 (részben egész oldalas) fotót, továbbá 193 rajzot a szövegben és táblákon. Ára egész vászonkötésben 327,— Ft, 1961. évi II. kiadás.

Hozzá hasonló értékű szakkönyv volt a „*Beissner—Fitschen: Handbuch der Nadelholzkunde*”, valamint ugyancsak Krüssmanntól e könyv régebbi I. kiadása, de mindkettő elfogyott.

Krüssmann jelentős szövegi bővítéssel, illetve számos ábra kiegészítéssel az I. kiadást jelentette meg újra. Rendszerezése és könyvszerkesztési metodikája azonos másik munkájával a „*Handbuch der Laubgehölze*”-vel. A—b—c sorrendben könnyen áttekinthetően — tehát nem rokonságuk szerint csoportosítva — írja le a Közép-Európában télálló, művelésben található túlevelű és örökzöld fák, cserjék fajainak és kultivar alakjainak legfontosabb jegyeit. A leírás mellett a toboztermő növények meghatá-

rozásának megkönnyítésére e könyv bőségesen tartalmaz eredeti termőhelyről származó fényképeket, illetve magyarázó ábrákat. A szövegbeli azonos sorrendiség mellett a legtöbb fajta- és kerti változat télállóság, árnyék stb. termőhelyi tényezők tekintetében különleges ismertetőjellel van ábrázolva. Az elnevezések — nomenklatúra — általában megfelelnek a legújabb nemzetközi megállapodásnak.

*

Krüssmann nemcsak hazájában, de külföldön is elismert dendrológus, ki szakbeli tekintélyét valamennyi szakember és érdeklődő laikus előtt éppen jól megírt és szerkesztett szakkönyvei révén szerezte. E könyvek nagyobb részt exota-fajokkal foglalkoznak, azért használhatóságukat elsősorban ezekre tekintettel kell értékelnünk. Szakkönyvek bírálatánál továbbá vizsgálni kell, hogy azok mennyiben szolgálják népgazdaságunk érdekeit, célkitűzéseit. Korunkban a világ fafogyasztását az eddig feltárt erdők termelésével fedezni nem lehet, miért is új utakat-módokat kell keresni. A „több — jobb — és olcsóbb” fa termelésének egyik lehetősége, az exoták arra alkalmas termőhelyen telepítésével, nevelésével nyílik. Erre bizonyítékul szolgálhatnak a nemesnyarasaink és az ERTI kutatóitól már kiértékelt exota-állományok adatai.

Hivatkozhatunk a valamikor exotának számító akác magyar fáva honosítására, s közben mutatott eróziót gátló szerepére, vagy megemlíthetjük a hazánkban több évtizeddel ezelőtt ültetett *Abies*, *Chamaecyparis*, *Larix*, *Picea*, *Pinus*, *Pseudotsuga*, *Quercus*, *Taxodium*, *Tsuga* stb. exota fajokból álló kisebb-nagyobb állományok egészségügyi és esztétikai hatását is. Nem vitatható, hogy az erdészeknek nemcsak törekedni kell, hanem szükségük is van az exoták ismeretére.

Mindenesetre megállapítható, hogy amit Krüssmann a hazánkkal kb. megegyező német vagy közép-európai termőhelyi viszonyok között termelhető exota-fajokról — ha szűkszavúan is — írt, az nagyjából érvényes hazánkra is. Pl. a *Pseudotsuga mensiesii* v. *viridis* és — *glauca* közti különbségből, valamint e fajták eredeti (amerikai) származási helyeinek eltéréseiből levezethető értékkülönbség stb. Ezekből következik tehát, hogy gondosan mérlegelni kell az eredeti és hazai tervezett termőhelyi közti egyezőséget vagy különbséget és arra megfelelő fajt, fajtát kell választani. Pl. *Abies*-ből *concolor*-t vagy *grandis*-t, *Chamaecyparis*-ből *nootkatensis*-t vagy *obtusa*-t, *Picea*-ból *omorica*-t stb.

Kiváló példa erre a DK-Zala és DNY-Somogy szögletében nem messze a Drávától, néhai *Pagony Károly* erdómérnök által telepített zákányi, exotával elegyes, 20—40 éves korú és hazai megszokott növekedésnél erőteljesebbet mutató erdő, melyben a világ legnagyobb fáit produkáló *Sequoiadendron*-fajtól kezdve — *Heyderia* (*Calocedrus*) — *Chamaecyparis-Abies* stb. féleségek egyedi csoportban vagy állományban gyönyörködteik a szakembert. De beszélhetnénk a Kőrmend melletti *Chamaecyparis* — vagy a sátorhegységi megfelelő termőhelyen álló duglasz- és simafenyő-állományok hazai fajokat felülmúló adatairól is. Ismeretes, hogy a vöröstölgy (*Quercus rubra* — ezelőtt „*borealis maxima*”) telepítése már oly tudatosan kerül végrehajtásra, hogy szakembereink, mint meghonosítottat, nem számítják az exoták sorába.

A nálunk ültethető exoták kiválogatásához azonban *nincs szükség több ezer faj és kultivar-fajta ismertetésére*, mint Krüssmannál, hanem a kísérleti ültetések helyes megtervezéséhez, a munka, költség és idővesztés megtakarításához szükségesnek látszik egy, a mi viszonyainknak jobban megfelelő dendrológia megírása. Ez tartalmazhatná annak a mintegy 500 exota jellegű lomb- és tűlevelű fának és cserjének (csemeteneveléstől ültetésen át az erdő ápolásáig) leírását, melyekből sík-, dombvidéki elő- és középhegységi viszonyainkhoz különféle talajokra stb. megfelelőt, igényeink szerint választhatnánk.

A Krüssmann-féle könyvek ugyanis *inkább fajta meghatározására* alkalmasak és kevésbé a telepítéshez szükséges tanácsadásra. Viszont egy korszerű dendrológia felépítése akkor célszerűen rendszerezett, ha azonos elvi, illetve azonos morfológiai és ökológiai tényezők tekintetében tárgyal valamennyi sorra vett fajtát, mert csak az azonos tényezők összehasonlítása révén értékelhetők ki a mégis eltérő igények stb., és lehet következtetni a más telepítési, nevelési eljárásra. A hazai dendrológus könyv mellett célszerű lenne egy fajtaeltárt is készíteni a hazánkban fellelt exoták állományairól vagy parki csoportjairól. Ezek megismerése és tapasztalatcserén megvitatása ti. hatóságosabb lehet bármely irodalmi fafajleírásnál és ösztönzőbb minden agítálásnál. Természetesen mindaddig, amíg hazai viszonyainkra alkalmazható exotákat tárgyaló dendrológiánk nincs, helyesen járunk el, ha kiválasztjuk a legmegfelelőbbnek látszó külföldit, jelen esetben a Krüssmann-féle könyveket, és különösen elnevezések használata tekintetében a *szakemberek közös forrásának* minősítjük.

Galambos Gáspár